

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проєкту Закону України «Про внесення зміни до Закону України «Про публічні закупівлі» щодо приведення у відповідність з міжнародними стандартами відповідальності юридичних осіб за вчинення корупційних кримінальних правопорушень»

1. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Проєкт Закону відповідає пунктам 39, 69 Плану заходів з виконання Програми ОЕСР для України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03 листопада 2023 року № 1165, пунктам 12, 13 Плану законопроектної роботи Верховної Ради України на 2024 рік, затвердженого Постановою Верховної Ради України від 06 лютого 2024 року № 3561-ІХ.

У 2022 році Україна розпочала процес приєднання до Організації економічного співробітництва та розвитку і Робочої групи ОЕСР як невід'ємної її частини. З цією метою 05 липня 2022 року Прем'єр-міністр України передав Генеральному секретарю ОЕСР лист із запитом про набуття членства в ОЕСР, а 02 серпня 2022 року до ОЕСР надіслано лист із запитом щодо приєднання до Робочої групи щодо боротьби з хабарництвом у міжнародних ділових операціях (далі – Робоча група).

Одним з обов'язкових кроків на шляху до членства в ОЕСР є ратифікація Конвенції ОЕСР про боротьбу з підкупом іноземних посадових осіб у міжнародних ділових операціях (далі – Конвенція), яка також є одним з найвищих антикорупційних стандартів, необхідних для наближення України до членства в ЄС.

Основною вимогою Конвенції є встановлення автономної юридичної відповідальності юридичних осіб за підкуп іноземних посадових осіб у міжнародних ділових операціях.

На сьогодні немає уніфікованого підходу щодо запровадження відповідальності юридичних осіб за підкуп іноземних посадових осіб у міжнародних ділових операціях, проте найбільш сталою і поширеною серед країн – членів ОЕСР є кримінальна модель відповідальності. Саме до такого підходу Україну закликає ОЕСР у листі Голови Робочої групи. Цей же підхід застосовано у статті 16 проєкту Директиви Європейського парламенту та Ради щодо боротьби з корупцією¹, прийняття якої очікується на початку 2025 року, після чого вона стане елементом *acquis* Європейського Союзу, до якого необхідно буде адаптувати українське законодавство.

Запроваджена у 2014 році «квазікримінальна» відповідальність юридичних осіб у вигляді заходів кримінально-правового характеру для юридичних осіб не задовольняє вимоги Конвенції. Наприклад, перелік санкцій, які можуть бути застосовані до юридичної особи в Україні, досить

¹Проєкт Директиви Європейського парламенту та Ради щодо боротьби з корупцією, що замінює Рамкове Рішення Ради 2003/568/ІНА та Конвенцію про боротьбу з корупцією за участю посадових осіб Європейських співтовариств та посадових осіб держав – членів Європейського Союзу та вносить зміни до Директиви (ЄС) 2017/1371 Європейського парламенту та Ради.

обмежений і вони є незбалансованими, де, з одного боку, є незначні розміри штрафів, які не досягають мети покарання та запобігання повторним правопорушенням, а з іншого – конфіскація майна та ліквідація юридичної особи, які ставлять під загрозу існування юридичних осіб та можливість продовження ними господарської діяльності.

Саме тому виникла потреба кардинально змінити підхід до притягнення до відповідальності юридичної особи за вчинення від її імені та/або в її інтересах кримінального правопорушення. Зазначений підхід реалізований у проєкті Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України та інших законодавчих актів України щодо приведення у відповідність до міжнародних стандартів відповідальності юридичних осіб за вчинення корупційних кримінальних правопорушень» (реєстр. № 11443), з яким законопроект, що пропонується, взаємопов'язаний.

Таким чином, зміни, що запропоновані законопроектом (реєстр. № 11443) до Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України та інших законів, обумовлюють необхідність внесення відповідних змін також до Закону України «Про публічні закупівлі» щодо встановлення в ньому положень, які передбачатимуть застосування тимчасових обмежень в отриманні прав та переваг.

2. Мета законопроекту

Метою прийняття проєкту Закону України «Про внесення зміни до Закону України «Про публічні закупівлі» щодо приведення у відповідність з міжнародними стандартами відповідальності юридичних осіб за вчинення корупційних кримінальних правопорушень» (далі – проєкт Закону) є забезпечення виконання Україною взятих на себе зобов'язань з імплементації Рекомендації Ради Організації економічного співробітництва та розвитку (далі – ОЕСР) щодо подальшої боротьби з підкупом іноземних посадових осіб у міжнародних ділових операціях та запровадження ефективного механізму притягнення юридичних осіб до відповідальності, який відповідатиме Конвенції ОЕСР про боротьбу з підкупом іноземних посадових осіб у міжнародних ділових операціях.

3. Загальна характеристика і основні положення законопроекту

Проєктом Закону пропонується внести зміни до Закону України «Про публічні закупівлі», якими встановити, що застосування до юридичних осіб додаткових (нефінансових) заходів кримінально-правового характеру у виді обмежень діяльності чи обмежень в отриманні прав та переваг, визначених КК України, є підставою для відмови в участі у процедурі закупівлі.

4. Стан нормативно-правової бази в даній сфері правового регулювання

Конституція України, Конвенція ОЕСР про боротьбу з підкупом

іноземних посадових осіб у міжнародних ділових операціях, Кримінальний кодекс України, Кримінальний процесуальний кодекс України, Кодекс України про надра, «Про ліцензування видів господарської діяльності», «Про оренду державного та комунального майна», «Про приватизацію державного та комунального майна», «Про державно-приватне партнерство», «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки», «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні», «Про зовнішньоекономічну діяльність», «Про нафту і газ», «Про соціальний діалог в Україні», «Про рекламу», «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», «Про фінансові механізми стимулювання експертної діяльності», «Про оборонні закупівлі», «Про публічні закупівлі».

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Прийняття проекту Закону не потребує додаткових витрат із Державного бюджету України.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття законопроекту

Реалізація проекту Закону дасть змогу Україні виконати взяті на себе зобов'язання щодо імплементації Рекомендації Ради ОЕСР стосовно подальшої боротьби з підкупом іноземних посадових осіб у міжнародних ділових операціях та запровадити ефективний механізм притягнення юридичних осіб до відповідальності, який відповідатиме Конвенції ОЕСР про боротьбу з підкупом іноземних посадових осіб у міжнародних ділових операціях.

Народні депутати України

**С.К. Іонушас
та інші**

